

Thomas Paine

Ligeretten til jorden

Henry George Forlaget

Thomas Paine
Ligeretten til jorden
Oversat fra engelsk
af Henrik Eismark
efter
Agrarian Justice
ISBN 87-90000-19-6

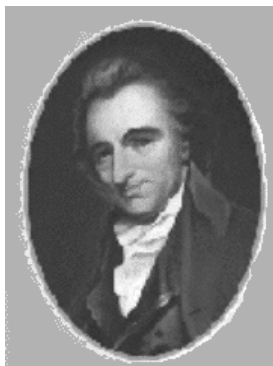
Printed in Denmark 1999

Kopiering er tilladt med angivelse af kilde.

Forfatterens engelske forord

Den følgende lille pamflet blev skrevet vinteren 1795-96, og da jeg ikke havde besluttet om jeg skulle udgive den under den igangværende krig¹, eller vente til freden kom, har den ligget hos mig uden at blive ændret siden.

Det er en prædiken af Watson, Llandaff's biskop, som har gjort, at jeg har besluttet at udgive den nu. Nogle af mine læsere vil kunne erindre, at denne biskop skrev en bog med titlen, *An Apology for the Bible*, som reaktion på

Second Part of the Age of Reason. Jeg anskaffede et eksemplar af hans bog, og han kan bestemt regne med at høre fra mig om det emne.

I slutningen af biskoppens bog findes en liste over bøger, han har skrevet. Deri er prædikenen med titlen: *The Wisdom and Goodnes of God, in having made both Rich and Poor with an Appendix containing Reflections on the Present State of England and France* indføjet. Fejltagelsen indeholdt i denne prædiken fik mig til at udgive *Ligeretten til jorden*. Det er forkert at sige, at Gud skabte rig og fattig. Han skabte kun mand og kvinde og han gav dem denne jord som deres fælles arv. I stedet for at prædike for at opmuntre en del af menneskeheden til grov arrogance ... ville det være bedre, at præster brugte deres tid på at gøre de almindelige forhold mindre usle end de er. Udført tro består i at gøre gode gerninger, og den eneste måde at tjene Gud er den at skabe glæde hos Hans skabninger. Alle prædikener som ikke har dette som formål er nonsens og hykleri.

THOMAS PAINE

¹ Mod en alliance udgjort af Østrig, Preussen, Holland, Spanien og England (o.a.)

Forfatterens dedikation

Det system, der foreslås i dette skrift, er ikke beregnet på bare ét bestemt land. Princippet, det baseres på, er universelt. Men da menneskets rettigheder er et nyt studie i denne verden og et, som kræver beskyttelse mod kirkens bedrag og alt for lang tids arrogant undertrykkelse, har jeg fundet det rigtigt at sætte dette lille skrift under Deres beskyttelse. Når vi tænker over den lange og mørke nat, som Frankrig og hele Europa har været kastet ud i af deres regeringer og gejstlige, må vi føle mindre overraskelse end sorg over den forvirring, det første lys, der spreder dette mørke, bringer. Et øje, som har vænnet sig til mørke, kan i begyndelsen knap tåle dagslyset. Det er ved at blive brugt, at øjet vænner sig til at se, og det er det samme med forandringer.

Da vi ikke på noget tidspunkt har erkendt vore mange fejl, kan vi ikke med ét slag indse alle vore rettigheder. Frankrig har æren af at have føjet ordet *Lighed* til ordet *Frihed*, og dette ord kan ikke gradbøjes til de områder, det bruges på. Men lighed misforstås ofte, bruges på de forkerte ting og ignoreres tit.

Frihed og *Ejendom* er ord, der udtrykker alt det vi besidder, som ikke er af intellektuel natur. Der er to slags ejendom. For det første naturarven eller det, som er os givet af universets Skaber så som jorden, luften og vandet. For det andet kunstig eller anskaffet ejendom, menneskets opfindelse. Hvad det sidstnævnte angår er lighed umuliggjort. Skulle dette fordeles ligeligt, ville det betyde, at alle skulle have bidraget i samme forhold, hvilket aldrig kan blive tilfældet, og derfor vil hver enkelt holde fast i sin part som sin rette andel. Det er ligeligt ejerskab af naturens goder, som er temaet for dette lille essay. Ethvert individ i denne verden er født med retmæssige krav på en vis del jord eller en værdi svarende dertil.

Retten til at stemme for personer, udstyret med myndighed til at udstede samfundsregulerende love², er indeholdt i ordet *Frihed* og betyder lige personlige rettigheder. Men selvom stemmeretten var betinget af ejendomsretten, hvilket jeg benægter, så ville stemmeretten stadig tilhøre alle, for, som jeg har sagt, alle mennesker har fødselsret til en vis mængde jord.

² Efter kong Ludvig d. 16.'s afsættelse i 1792 oprettedes nationalkonventet med alm. valget og med opgave at udforme en republikansk forfatning i stedet for den af 1791. (o.a.)

Jeg har altid anset Den Franske Republiks nuværende forfatning³ for det *bedst organiserede system*, som mennesket nogensinde har frembragt. Men jeg håber mine tidligere kolleger ikke vil føle sig stødt, hvis jeg advarer dem om en fejl, som har sneget sig ind i dens principper. Lighed i stemmeretten er ikke sikret. Denne ret er forbundet med en betingelse, som den ikke burde. Den afhænger af en vis skat, der benævnes 'direkte'. Stemmerettens værdighed er således blevet lavere, og sidestillingen med ringere begreber begrænser den entusiasme, som stemmeretten kunne medføre. Det er ikke muligt at finde noget alternativ til stemmeretten, for den er sin egen eksistensberettigelse, og kan ikke trives som et sideskud eller vedhæng.

Siden Forfatningen blev skrevet, har vi set to sammensværgelser fejle: Babeuf's, og en skabt af nogle obskure personer, der pynter sig med det foragtelige navn *Royalister*. Denne mangel i Forfatningens principper var årsagen til Babeuf's sammensværgelse. Han brugte til egen fordel den utilfredshed, der opstod p.g.a. denne mangel og i stedet for at forsøge at udbedre den på lovlig måde, eller foreslå samfundet en brugbar løsning, gjorde de sammensvorne deres bedste for at bringe kaos og forvirring på ny, og udpegede sig selv til et Direktorat⁴, hvilket ødelagde valg- og repræsentationstanken. De var altså arrogante nok til at tro, at samfundet, optaget som det var af interne sager, blindt ville acceptere et styre taget med vold.

Babeuf's sammensværgelse blev efter nogle få måneder fulgt af royalisternes egen sammensværgelse, som smigrede sig med ideen om at udføre store gerninger ved hjælp af tvivlsomme eller urene midler. De regnede med alle de af forskellige grunde utilfredse, og forsøgte at ophidse denne stand, som havde fulgte de andre. Men disse nye herrer opførte sig som om samfundet ikke havde andet formål end at understøtte hoffolk, rentierer og al deres følgeskab under betegnelsen royalisme. Mit lille essay vil bringe dem ud af denne vildfarelse ved at vise, at samfundet retter sig mod et andet mål, - at understøtte sig selv.

Vi ved alle eller burde vide, at på det tidspunkt en revolution begynder, kan de fordele, den bringer, ikke nydes. Men havde Babeuf og hans medskyldige overvejet Frankrigs tilstand under Forfatningen og sammenlignet den med, hvad den var under den tragiske revolutions-

³ Vedtaget 1793 men aldrig trådt i kraft. Afløstes 1795 af en forfatning hvor Direktoratet fik den udøvende magt. (o.a.)

⁴ Frankrigs styreform 1795-1799 karakteriseredes ved 5 direktører med udøvende magt. Parlamentet, der besad den lovgivende magt, var domineret af det højere borgerskab. Napoleon Bonapartes kup 9. nov. 1799 medførte en brat opvågnen. (o.a.)

regering og det forhadte terrorstyre⁵, ville forandringens hastighed have forekommet dem meget slående og forbløffende. Hunger er afløst af overflod og af det velbegrundede håb om en nært forestående og voksende velstand.

Hvad fejlen i Forfatningen angår, er jeg fuldstændigt overbevist om, at den vil blive rettet, og at dette skridt er helt uundgåeligt; for så længe den eksisterer, vil den være en årsag til forrædernes håb og inspiration. Desuden er det beklageligt, at en forfatning, som er så velorganiseret, skulle have en så principiel fejl. Denne fejl udsætter den for andre betydelige farer. Intrigante kandidater vil begynde at betale de direkte skatter for de mennesker, som ikke selv har råd på betingelse af at få deres stemme. Lad os fastholde umistelig lighed i stemmerettens hellige navn. Den offentlige sikkerhed kan ikke have et mere solidt fundament.

Salut et Fraternité.

Deres tidligere kollega,

THOMAS PAINE

⁵ Perioden fra sommeren 1793 til sommeren 1794 er gået over i historien som *Rædselsperioden*, hvor *jakobinernes* politiske, økonomiske og religiøse modstandere blev terroriseret og ofte henrettet. Jakobinerne var især en radikal revolutionær politisk interessegruppe med landsdækkende undergrupper. (o.a.)

Ligeretten til jorden

At fastholde fordelene ved det vi kalder et civiliseret samfund, og samtidig udbedre de skader, det har medført, burde være et af de første mål med en lovreform. Det er et åbent spørgsmål, om den tilstand, som måske med urette kaldes civilisation, i det store og hele har skadet eller gavnet menneskeheden. Vi betages af civilisationens strålende frembringelser og chokeres samtidig over de ekstreme eksempler på dets elendighed. Både de mest velhavende og de mest kummerlige tilværelser findes i de lande, som betegnes civiliserede.

For at forstå, hvordan et samfund burde se ud, er det nødvendigt at have et billede af det oprindelige og primitive menneskes tilværelse – f.eks. af indianernes i Nordamerika i dag. Her kendes ikke eksempler på den menneskelige elendighed, som fattigdom og uopfyldte behov er synlige tegn på i Europas gader og byer. Fattigdom er derfor frembragt af det, som kaldes det civiliserede samfund. Fattigdom eksisterer ikke i naturtilstanden. På den anden side mangler naturtilstanden de fordele, som følger med landbrug, kunst, videnskab og industri.

Indianerens liv er som én lang, uafbrudt ferie sammenlignet med livet for de fattige i Europa, men dog alligevel usselt i forhold til de velhavendes tilværelse. Den såkaldte civilisation har således medført, at tilværelsen for den ene del af samfundet er blevet rigere og for den anden del mere kummerlig end tilfældet ville have været i naturtilstanden.

Det er altid muligt at gå fra naturtilstand til civilisation, men det er ikke muligt at gå fra civilisation til naturtilstand. Årsagen er, at mennesket i naturtilstanden ernærer sig ved jagt, som kræver ti gange så stort landområde til underhold som en civilisation

med agerbrug kræver. Når et land derfor får en større befolkning på grund af agerbrug, kunst og videnskab, opstår der et behov for at bevare disse forhold; ellers kan man ikke brødføde mere end en tiendedel af dets indbyggere.

Det, der nu må gøres, er at afhjælpe de ulemper og samtidig bevare de fordele, som samfundet har opnået som følge af skiftet fra natursamfundet til det såkaldte civiliserede samfund.

Set fra dette synspunkt burde civilisationens første princip have været – og stadig være – at forholdene for et menneske, som fødes ind i denne verden, ikke burde være værre end før udviklingen af det civiliserede samfund. Sagen er, at forholdene for millioner af mennesker i de europæiske lande er langt ringere, end de ville have været, hvis de var blevet født før dannelsen af det civiliserede samfund, eller hvis de var født blandt de nordamerikanske indianere i dag. Jeg vil vise, hvordan dette er sket.

Det er uimodsigeligt, at jorden i dens oprindelige, udyrkede tilstand var og fortsat ville have været *menneskehedens fælles ejendom*. Under de forhold ville hvert menneske være født til ejendom. Han ville have været livslang jordejer sammen med alle andre og medejers af alle dens naturlige frembringelser, planter og dyr.

Men jorden i dens naturlige tilstand er, som nævnt, kun i stand til at brødføde et lille antal indbyggere sammenlignet med, hvad den kan præstere i dyrket tilstand. Da det er umuligt at adskille de forbedringer, som agerbrug medfører, fra den jordforbedringen fandt sted på, opstod begrebet *Jordejendom*. Det er ikke desto mindre sandt, at det kun er værdien af det fremstil-

lede, og ikke selve jorden, som er den enkeltes ejendom. Derfor skylder hver jordejer samfundet en *jordrente* (for jeg kender ikke noget bedre ord, der udtrykker denne idé) for den jord, han besidder og det er fra denne jordrente, fonden i dette forslag opstår.

Det ligger i sagens natur og bl.a. alle de fortællinger, der er overleveret til os, at ideen om jordejendom begyndte med agerbruget, og ikke eksisterede før den tid. Det kunne ikke eksistere i menneskets første stade som jæger. Det eksisterede heller ikke i det efterfølgende stade, hvor husdyr blev tæmmet: hverken Abraham, Isak, Jacob eller Job, såvidt Bibelen kan anses troværdig i disse sager, var jordejere. Deres ejendom bestod, og regnedes altid, i flokke og horder, og de flyttede med dem fra sted til sted. Datidens hyppige uoverensstemmelser over adgangen til brønde i det tørre Arabien, hvor disse folk levede, viste også at jordejendom ikke fandtes. Det var ikke anerkendt, at jord kunne erklæres for ejendom.

Jordejendom kunne ikke eksistere oprindeligt. Mennesket frembragte ikke jorden, og på trods af, at han havde en naturret til at bosætte sig på den, havde han ingen fortløbende ret til at erklære nogen del af den som sin ejendom. Ej heller åbnede klodens skaber et ejendoms kontor, hvor der blev udstedt skøder. Hvordan opstod da ideen om jordbesiddelse? Jeg svarer som før, at jordejendom opstod fra den uadskillelige sammenhæng mellem agerbrugets forbed-

ringer og selve den jord, hvor forbedringen fandt sted. Værdien af forbedringen oversteg lang værdien af den nøgne jord og opslugte helt denne; indtil det til sidst ikke var til at kende forskel på alles fælles ret og den enkeltes ret til den kultiverede jord. Ikke desto mindre er der særrettigheder, og det vil der blive ved med at være, så længe verden eksisterer.

Det er kun ved at finde frem til tilstandenes årsag, at vi kan nå frem til den korrekte forståelse af dem, og det er med denne forståelse, at vi kan skelne mellem ret og vrang, og lære

enhver at danne sin egen udlægning. Jeg har kaldt denne lille afhandling for *Ligeretten til jorden* for at adskille den fra *retten til jord*. Intet kunne være mere uretfærdigt end fælles ejendomsret til jorden i et land, som er blevet forbedret med agerbrug.

For selvom ethvert menneske, som indbygger på denne jord, er medejer af dens oprindelighed, medfører det ikke, at han er medejer af den opdyrkede jord. Den øgede værdi skabt af dyrkningen tilhører dem, som udførte den, arvede den eller købte den. Oprindeligt havde den ingen ejer. Selvom jeg forsvare den fælles ret og interesserer mig for den svære situation, som alle, der er blevet frataget deres naturlige arv ved indførelsen af systemet med privat jordejendomsret, befinder sig i, så forsvare jeg på samme måde indehaverens ret til den del, som er hans.

Agerbrug er afgjort et af de største naturmæssige fremskridt mennesket har gjort.

Ej heller åbnede klodens skaber et ejendoms kontor hvor der blev udstedt skøder

Det har øget værdien af den skabte jord ti-fold. Men den eneret til jord, som fulgte med, har også skabt den største uret. Den har frataget mere end halvdelen af indbyggerne i alle lande deres naturlige arv, uden at der er sørget for dem på anden vis, som det burde være sket som kompensation for dette tab, og den har dermed skabt en afart af fattigdom og nød, som ikke fandtes tidligere.

Når jeg taler disse personers sag, er det retfærdighed og ikke almisser, jeg anmoder om. Men det er den form for retfærdighed, som når den først er ignoreret, ikke kan genetableres uden at himlen har banet vejen ved en omvæltning i styreform. Lad os da ære retfærdighedens revolutioner og værdsætte deres principper med velsignelser.

Når jeg således med disse få ord har redegjort for sagens indhold, skal jeg nu gå over til det system, jeg foreslår, som er,

At skabe en national fond ud af hvilken der til hver person, der når 21 år, skal betales en sum på 15£ som en delvis erstatning for hans tab af den naturlige arv ved indførelsen af den private jordejendomsret.

Dertil en livslang sum på 10£ om året til hver nulevende person, der har nået 50 år og til alle andre, når de når denne alder.

Midler som skal skabe denne fond

Jeg har allerede fastlagt det princip, at jorden i den oprindelige, uopdyrkede tilstand var og fortsat ville have været *menneskehedens fælles ejendom*, at ethvert menneske ville være født til ejendom, og at systemet med ejendomsret, med dens uadskillelige sammenhæng med opdyrkingen og det, der kaldes civiliseret samfund, har

konfiskeret alle de udstødtes ejendom uden at sørge for, som det burde have været gjort, at der blev ydet erstatning for dette tab.

Fejlen ligger dog ikke hos de nuværende ejere. Ingen påstand eller beskyldning skal fremsættes mod dem, med mindre de gør sig skyldige ved at modarbejde retfærdigheden. Fejlen ligger i det system, som umærkeligt har sneget sig ind i verden og siden er hjulpet på vej ved sværdets magt. Men fejlen kan gøres god igen af de efterfølgende generationer, og uden at formindskede eller forringe de nuværende ejeres værdier kan fonden bringes i funktion og fuld aktivitet i dens første år eller hurtigt derefter, som jeg skal påvise.

Det er foreslået, at udbetalingerne, som allerede nævnt, skal gives til enhver, rig eller fattig. Det er bedst at gøre det således for at undgå individuelle forskelle. Det er også ret at gøre det sådan, da det er i stedet for den naturlige arv, som retteligt tilhører enhver udover den ejendom, som han selv har skabt eller har arvet fra dem, som skabte den. Personer, som vælger ikke at tage imod den, kan anbringe den i den almene fond.

Tager man det for givet, at ingen person født i det civiliserede samfund skal have dårligere forhold, end hvis han var født i natursamfundet og at samfundet burde have sørget for dette – og stadig bør sørge for dette – kan det kun gøres ved at tage fra enhver ejendom en andel af samme værdi som den naturlige arv, som den har inddraget.

Der kan foreslås forskellige fremgangsmåder til dette formål, men det øjeblik, som forekommer mest velegnet, er, når ejendommen ved en persons bortgang

overgår til en anden. Så afstår afdøde ingenting, og modtageren betaler intet. Det eneste, det betyder for ham, er, at besiddelsen af den naturlige arv, som aldrig var en ret, ophører med ham. En storsindet mand ville ikke ønske at se det fortsætte, og en retfærdig mand ville frydes ved at se det afskaffet.

Min helbredstilstand forhindrer mig i at foretage tilstrækkelige studier, så beregningerne foretages med så stor grad af sikkerhed, som det er muligt ud fra en sandsynlighedsbetragtning. Det, som jeg tilbyder her og nu, er mere et resultat af iagttagelser og overvejelser end indhentet viden, men jeg tror på, at man vil være enig i, at det svarer tilstrækkeligt til virkeligheden.

For det første, hvis man antager 21 år for være myndig alder, tilhører en nations totale faste og personlige ejendom altid nogen over denne alder. Det er derfor nødvendigt at kende, som grundlag for en beregning, det gennemsnitlige antal år en person vil leve derudover. Jeg regner med, at gennemsnittet vil være omkring 30 år, for selvom mange mennesker vil leve 40, 50 eller 60 år mere, vil andre dø meget tidligere, og nogle i den alder.

Tager man 30 år som gennemsnitlig livslængde udover de 21 år, giver det - uanset variationer til den ene eller anden side, - den gennemsnitlige tid, hvori hele nationens ejendom eller kapital, eller en tilsvarende kontant sum, har gennemløbet en hel arvegang, dvs. er gået i arv til nye ejere. For selvom nogle værdier vil være i en persons ejendom i 40, 50 eller 60 år, så vil andres være omsat to eller tre gange før de 30 år er gået og bringe gennemsnittet på plads; og hvis halvdelen af en nations kapital skiftede hænder to gange på et år, så

ville det skabe samme værdi i fonden, som hvis hele kapitalen skiftede én gang.

Hvis man så antager, at 30 år er den tid, det tager for al kapital i et land, eller en kontant sum af samme størrelse, at skifte hænder, vil 1/30 være den værdi, som skifter hænder hvert år ved dødsfald og overgår til nye ejere, og da denne sidste sum således er kendt, og den procent som skal trækkes fra dette er kendt, vil det give det årlige beløb eller fondens årlige indkomst, som skal anvendes som tidligere beskrevet.

Når jeg kigger på udsagnene fra den engelske minister Pitt⁶, i hans åbning af det, der benævnes Englands budget, (finansloven for 1796), finder jeg et skøn over den nationale kapital i landet. Da et skøn over et lands kapital er givet mig klar til brug, vil jeg tage det som udgangspunkt. Når en beregning af et lands kapital tillige med dens befolkning foretages, vil det kunne fungere som målestok i forhold til et hvilket som helst andet land uanset om dets kapital eller befolkning er større eller mindre. Jeg hælder mest til at benytte Mr. Pitt's skøn for at vise ministeren, baseret på hans egne beregninger, hvor meget bedre penge kunne have været anvendt, end at blive ødet, som han har gjort, på det tvivlsomme projekt at støtte bourbon'erne. Hvad i Himlens navn betyder Frankrigs konger for det engelske folk? Det er bedre, at folk har brød.

Hr. Pitt fastsætter Englands kapital, både fast ejendom og personlig formue, til at være 1.300 mio. £, hvilket er ca. en fjerdedel af Frankrigs kapital, Belgien medregnet. Resultatet af den sidste høst i hvert af

⁶ William Pitt (d. yngre), premierminister 1783-1801 og 1804-06. (o.a.)

Ligeretten til jorden

landene viser, at Frankrigs jord er mere frugtbar end Englands, og at den bedre kan brødføde sine 24 eller 25 mio. indbyggere, end Englands jord kan brødføde sine 7½ mio. indbyggere.

1/30 af denne værdi på 1.300.000.000£ er 43.333.333£, hvilket er den sum, som vil overgå hvert år til nye ejere som følge af dødsfald; og den sum, som vil overgå til nye ejere i Frankrig i forholdet 4 til 1 vil være omtrent 137 mio. £. Fra denne sum på 43.333.333£, skal fratrækkes værdien af den naturlige arv, som er absorberet heri, og som, når ret skal være ret, måske ikke burde og kan ansættes til mindre end en tiendedel.

Det vil altid være sådan, at den ejendom, som således skifter ved dødsfald hvert år, vil en del nedarves i lige linje til sønner og døtre, en anden del til andre slægtninge, og forholdet vil være cirka tre til en. Det vil sige, at omtrent 30 mio. af ovennævnte sum vil gå til livsarvingerne, og den tilbageblevne sum på 13.333.333£ til mere fjerne slægtninge og delvis til fremmede.

Når man så tænker på, at mennesket altid er en del af samfundet, og vil være endnu stærkere knyttet dertil, hvis der ikke findes nære slægtninge, er det derfor i overensstemmelse med civilisationstanken, at hvor der ikke er nogle direkte arvinger, skal samfundet arve mere end de nævnte 10%. Hvis denne yderligere del er 5, 10 eller 12% i forhold til, om det er en nær eller fjernere slægtning, således at det svarer til de skatter, som skal betales, og som altid burde gå til samfundet og ikke til regeringen, (et ekstra bidrag på 10%), vil udbyttet af den årlige sum på 43.333.333£ være:

10% af 30 mio £:	3.000.000 £
10%+	
10% af 13.333.333£	<u>2.656.666£</u>
	5.666.666£

Når vi nu er nået frem til den årlige sum til den foreslåede fond, skal vi betragte størrelsen af befolkningen i forhold til fonden, og sammenligne med de formål, som fonden kan bruges til.

Englands befolkning overstiger ikke 7½ mio. og antallet af personer over 50 år vil være ca. 400.000. Der ville ikke være mere end det antal, som ville acceptere de foreslåede 10£ årligt, selvom de ville være berettiget. Jeg har ingen anelse om, om det vil blive krævet af mange af de mennesker, som har en indkomst på 2-300£. Men da vi ofte ser tilfælde af velhavende mennesker falde i pludselig armod selv i 60-års alderen, skulle de altid være berettiget til at hæve alle de penge, der tilkom dem. Derfor ville 4 mio. af ovennævnte sum på 5.666.666£ være nødvendige til 400.000 ældre mennesker, med 10£ til hver.

Nu kommer jeg til de personer, som hvert år når en alder af 21 år. Hvis alle mennesker, der døde, var over 21 år, må antallet af mennesker, der når den alder være lig med antallet af årlige dødsfald for at fastholde befolkningstallet. Men størstedelen dør før de er 21 år, og derfor vil antallet af personer, der hvert år runder 21 år være under halvdelen af antallet dødsfald.

Det totale antal dødsfald for en befolkning på 7½ millioner vil være ca. 220.000 om året. Det antal, der når 21 år, vil være ca. 100.000. Ikke alle disse vil af allerede nævnte årsager modtage de foreslåede 15£, selvom de, som i det forrige tilfælde, vil være berettiget til det. Hvis man så antager,

at 10% afstår fra at modtage pengene, vil beregningen for den årlige fond se således ud:

Antal	Rate	Sum
400.000 ældre	10£	4.000.000£
90.000 (21 år)	15£	1.350.000£

I ethvert land er der et antal blinde og lamme personer, som er helt ude af stand til at forsørge sig selv. Men da de fleste af dem vil være over 50 år, vil der være sørget for dem i den gruppe. Den resterende sum på 316.666£ vil sørge for de blinde og lamme under den alder til samme beløb på 10£ om året til hver.

Da vi nu er gået igennem alle de nødvendige beregninger, og har gennemgået de enkelte trin i systemet, vil jeg afslutte med nogle betragtninger.

Det er ikke velgørehed, men en ret, ikke gavmildhed, men retfærdighed, jeg beder om. Den nuværende civilisations tilstand er lige så afskyelig, som den er uretfærdig. Det er lige præcis det modsatte af, hvad det skulle være, og det er nødvendigt at lave det helt om. Kontrasten mellem overflod og elendighed, som dagligt møder og støder os, er som døde og levende kroppe lænkede sammen. Selvom jeg bryder mig lige så lidt om rigmænd som nogen anden, har jeg dog venner blandt dem, da de kan gøre meget godt. Jeg er ligeglad med, hvor rige nogle af dem er, forudsat at ingen lider som følge deraf. Men det er umuligt at nyde rigdommen

med den glæde, som den kunne bringe, så længe så megen elendighed findes. Synet af denne elendighed og de ubehagelige følelser, der følger med, – og som nok kan dulmes, men ikke slukkes, – er en større ulempe ved rigdommens velsignelse end den foreslåede afgift på 10% er. Han, som ikke ville give den ene for at slippe for den anden, er ingen velgører, end ikke for sig selv.

I alle lande findes storslåede velgørende institutioner skabt af enkeltpersoner. Det er dog kun lidt, en enkelt person kan gøre, når man tænker på det omfang af elendighed, som skal afhjælpes. Det kan tilfredsstillende

hans samvittighed men ikke hans følelser. Han kan uddele alt hvad han ejer, men det vil kun hjælpe lidt. Kun ved at organisere hele samfundet på disse principper, så det virker som et system af taljer, kan den tunge opgave løftes.

Det foreslåede system vil omfatte det hele. Den vil øjeblikkelig lette og fjerne synet af de tre typer af stakler, den blinde, den lamme og den gamle fattige, den vil understøtte den kommende generation med midler, der kan forhindre, at de ender i fattigdom, og den vil gøre det uden at afspore eller forstyrre nogle nationale tiltag. For at se, at dette er rigtigt, er det tilstrækkeligt at bemærke, at udførelsen og virkningen af systemet i alle enkeltheder vil være den samme, som hvis ethvert individ frivilligt ville testamentere en del af sin ejendom som her foreslået.

Det er ikke velgørehed, men en ret, ikke gavmildhed, men retfærdighed, jeg beder om

Men det er retfærdighed, og ikke velgørenhed, som er det bærende element i denne plan. I alle store sager er det nødvendigt at have et bærende princip, som er vigtigere end velgørenhed, og hvad retfærdighed angår, burde det ikke være op til den enkeltes afgørelse, om retfærdigheden skal ske fyldst eller ej. Planen bør udfra et retfærdighedssynspunkt være en helhedsplan, som spontant vokser frem af revolutionens principper og dens vurdering være national og ikke individuel.

En plan baseret på dette princip vil gavne revolutionen ved den energi, der udspringer af en retfærdig samvittighed. Det vil også mangedoble nationens ressourcer, for som planter vil velstand gro. Når et ungt par begynder tilværelsen sammen, er der overvældende stor forskel på, om de starter med ingenting eller med 15£ hver. Med den hjælp kunne de købe en ko og hjælpemidler til at dyrke nogle få hektar jord og i stedet for at blive en belastning for samfundet, som det altid er tilfældet, når børn avles hurtigere, end de kan brødfødes, vil parret blive sat i stand til at blive nyttige og profitable samfundsborgere. De statslige jordstykker vil også give en bedre pris, hvis der blev givet økonomisk hjælp til at opdyrke dem i små lodder.

Det har været praksis i det, der med urette kaldes det civiliserede samfund – og

den praksis fortjener hverken at blive kaldt velgørenhed eller politik – først at hjælpe personer, når de var faldet i nød og elendighed. Ville det ikke, selv blot af økonomiske grunde, være langt bedre at forhindre dem i at blive fattige. Dette kan bedst gøres ved at lade hver person, der når 21 års alderen arve noget fra starten. Samfundets rå ansigt, skamferet af både overflodens og nødens yderpunkter, vidner om, at en usædvanlig uret har været gjort imod det og råber på forbedring. Den store masse af fattige verden over er ved at blive en egen befolkningsgruppe, og det er næsten umuligt for dem selv at komme ud af den tilstand. Det bør også noteres, at denne masse vokser i alle de lande, der kaldes civiliserede. Hvert år ryger flere ind i denne gruppe end ud af den.

Selvom man i et system hvor retfærdighed og humanisme er bærende fundament, ikke skal bringe fortjeneste ind i beregningen, er det dog altid en fordel for igangsættelsen at se, at det er udbytterigt. Udfaldet af en hvilken som helst plan, som er forelagt til offentlighedens overvejelse, afhænger af det antal, der er interesseret i at støtte den sammen med

rimeligheden i dens principper.

Den her foreslåede plan vil gavne alle uden at skade nogen. Den vil forene republikkens interesser med individets. For den talrige klasse, som er berøvet sin naturlige arv af den private jordejendomsret, vil det være en national retfærdighedsgerning. For personer, der dør med moderate formuer, vil det fungere som en årlig rente til deres børn, og med større udbytte end det beløb, der er betalt ind i fonden og det vil give akkumuleringen af rigdom en sikkerhed, som ingen af de gamle europæiske regeringer, der nu vakler på deres fundament, kan give.

Jeg vil ikke antage, at mere end én familie ud af ti i noget land i Europa har overskydende ejendom for mere end 500£, når familieoverhovedet dør. For alle disse er denne plan en fordel. Denne formue ville afgive 50£ til fonden og hvis der kun var to umyndige børn ville de modtage 15£ hver, når de blev myndige, og ville være berettiget til 10£ om året efter de fylder 50 år. Det er fra den forvoksede tilegnelse af jord, at fonden skal supplere sig selv, og jeg ved, at ejerne af denne jord i England vil protestere mod planen, selvom de vil drage fordel af beskyttelsen af de resterende 90%. Uden at indgå i en diskussion om, hvordan de har skaffet sig denne ejendom, så lad dem erindre, at de har været fortalere for den nuværende krig⁷, og at Mr. Pitt allerede har lagt flere nye skatter på det engelske folk – for at støtte tyrannerne i Østrig og hjælpe bourbon'erne mod de liberale i Frankrig, – end

nødvendigt for at betale for alle udgifterne foreslået i denne plan.

Jeg har baseret beregningerne forelagt i denne plan på, hvad der kaldes personlig, såvel som fast ejendom. Argumenterne for at basere det på jord, er allerede forklaret, og grundene til at tage personlig indtægt med er ligeså velbaserede om end ud fra andre principper. Jord er, som tidligere nævnt, Skaberens gratis gave til menneskeheden i fællesskab. Personlig ejendom er *effekten af samfundet*, og det er ligeså umuligt for den enkelte at erhverve sig ejendom uden samfundets indsats, som at skabe nyt land. Adskil individet fra samfundet, eller

giv ham en ø eller et kontinent som ejendom, og han vil ikke skaffe

sig personlig ejendom. Han kan ikke blive rig. Så uadskillelige er mål og midler, at hvis den ene ikke eksisterer kan den anden ikke opnås. Al oparbejdning af personlig ejendom, udover hvad en persons eget arbejde kan frembringe, flyder til ham som medlem af et samfund, og

han skylder ud fra enhver retfærdighedssans, af taknemmelighed

og kultiveret adfærd, at give en del af den oparbejdede formue tilbage, hvor den kom fra. Her opstår et generelt princip, og det er måske det bedste, for analyserer vi dette problem meget nøje, vil vi bemærke, at opboblingen i mange tilfælde er et resultat af, at der er betalt for lidt for arbejdet til den, der skabte den. Konsekvensen heraf er, at den arbejdende mand forgår i sin alderdom, mens arbejdsgiveren lever i overflod. Det er muligvis helt umuligt at sætte prisen på

En hær af principper vil sejre, hvor en hær af soldater ikke kan

⁷ Se fodnote 1 i forordet (o.a.)

arbejde i forhold til den profit, det afføder. Det vil også blive hævdet, som undskyldning for denne uretfærdighed, at fik arbejderne en lønstigning, ville han ikke spare den op til sin alderdom, ej heller passe bedre på den indtil da. Lad da samfundet være dens vogter i en fælles fond, for det er ikke nogen begrundelse, at en anden skal tage det, blot fordi han ikke bruger det fornuftigt selv.

Civilisationsformen, som har domineret i hele Europa, er ligeså uretfærdigt i sit princip, som den er grufuld i sin virkning; og det er i bevidstheden om dette og i forventningen om, at en sådan tilstand ikke kan fortsætte, at jordejere skyr enhver tanke om forandring, når en analyse begynder i et land. Det er risikoen ved forandring og ikke dens princip, som forsinker dens udbredelse. Som sagen står er det nødvendigt, både for beskyttelse af ejendom og for retfærdighedens og menneskelighedens skyld, at lave en ordening, som samtidig med at den beskytter en del af samfundet mod elendighed, beskytter den anden del af samfundet mod udplyndring.

Den overtroiske forgudelse og slavebindende ærefrygt, som tidligere omgav rigdom, forsvinder overalt og efterlader jordejeren i risiko for fortræd. Når rigdom og pragt, i stedet for at betage massen, afføder væmmelse; når den i stedet for at fremkalde beundring, betragtes som en fornærmelse mod elendigheden; og når dens prangende udstilling tjener til at stille spørgsmål ved dens berettigelse bliver ejendomsretten problematisk, og det bliver kun i et retssamfund, at ejeren kan forvente beskyttelse.

For at fjerne denne fare, er det nødvendigt at forudse disse antipatier, og det kan kun opnås ved at gøre denne ejendom produktiv til gavn

for hele landet og for hver enkelt indbygger. Når den formue, den ene mand har i forhold til den anden, vil forøge den fælles fond i samme forhold; når det bliver klart, at fondens velstand afhænger af den enkeltes velstand, og når det går bedre for den store masse jo flere rigdomme den enkelte skaffer sig, da er det, at antipatien vil ophøre, og ejendom blive betragtet som basis for national interesse og beskyttelse.

Jeg har ingen ejendom i Frankrig, der kan blive berørt af det system, jeg foreslår. Det lidt jeg har, befinder sig i USA. Men jeg vil indbetale 100£ til denne fond i Frankrig i det øjeblik den oprettes, og jeg vil betale samme beløb i England, når et lignende arrangement er iværksat der.

En omvæltning af samfundets forhold er en nødvendig følgesvend i forandringer af regeringsformer. Hvis en revolution sker i noget land, den være sig fra godt til dårligt, eller fra dårligt til godt, må samfundsforholdene indrette sig herpå for at revolutionen kan gøre sin virkning. Despotiske regeringer støtter sig selv ved at vende sig bort fra samfundet, i hvilket fomedrelse af menneskets ånd og massernes elendighed er de væsentligste kriterier. Sådanne regeringer betragter blot mennesket som et dyr; udførelsen af intellektuel aktivitet er ikke hans ret; han skal ikke spekulere over loven, kun følge den. De forlader sig mere på at knække menneskets vilje ved hjælp af armod, end de frygter dens desperate raseri.

Samfundsomvæltningen vil perfektionere den franske revolution. Opfattelsen af at repræsentativt styre er den sande regeringsform breder sig allerede hurtigt i verden. Rimeligheden i dette kan alle se. Retfærdigheden i dette kan ses selv af modstanderne. Men når en civilisation, som vokser ud af den form for regering, skal organiseres således, at enhver

Ligeretten til jorden

mand eller kvinde, født i Republikken, arver nogle midler at starte tilværelsen med, og samtidig kan se frem til en sikkerhed for at undgå de elendigheder, som under andre styreformer følger med alderdommen, da vil revolutionen i Frankrig have en fortaler og en forbundsfælle i alle lande.

En hær af principper vil sejre, hvor en hær af soldater ikke kan; den vil lykkes, hvor diplomatiet vil fejle. Hverken Rhinen, Kanalen eller havet kan stoppe dens fremfærd. Den vil marchere mod verdens horisonter og den vil sejre.

Ligeretten til jorden

Forslagets praktiske gennemførelse

- I. Hver kanton skal i sine førstekamre vælge tre personer som kommissærer for denne kanton og gøre sig bekendt med, og registrere alt hvad der sker i deres kanton i overensstemmelse med det charter som lovfæstes for at føre denne plan ud i livet.
- II. Loven skal administrere hvordan afdøde personers ejendom opgøres.
- III. Når omfanget af en afdøds ejendom skal opgøres, skal førstearvingen til ejendommen, eller den ældste af medarvingerne, såfremt de er myndige, udstede et gældsbevis til kantonens kommissærer på en 10%, som skal betales i fire lige store rater inden for et år eller mindre efter eget valg. Halvdelen af ejendommen skal stilles som sikkerhed indtil gældsbeviset er indfriet.
- IV. Gældsbeviset skal registreres i kantonkommissærens kontor, og det originale gældsbevis skal deponeres i nationalbanken i Paris. Banken skal hvert kvartal offentliggøre værdien af de gældsbeviser, den besidder, samt de gældsbeviser eller den del af dem, som er blevet indfriet siden sidste kvartalsmeddelelse.
- V. Nationalbanken skal udstede checks mod sikkerhed i gældsbeviserne i deres besiddelse. Disse checks skal så bruges til at betale de ældres pensioner, og compensationerne til de personer, som når 21-års alderen. Det er både rimeligt og storsindet at antage, at personer, som ikke umiddelbart har behov derfor, vil afstå fra at hæve deres midler i fonden før den opnår, som den med tiden vil, en større formue. I dette tilfælde foreslås det, at et æresregister føres i hver kanton over de personer, som har afstået denne ret, i det mindste så længe krigen varer.
- VI. Da ejendommens arvinger altid skal betale kvartalsmæssigt, eller oftere hvis de foretrækker, vil der efter udløbet af første kvartal altid tilflyde banken kontanter til veksling med de bankchecks, der afleveres.
- VII. De checks, der således bringes i omløb med den bedst mulige sikkerhed, nemlig fast ejendom til en værdi af over fire gange vekslerens værdi, og med kontanter stadigt indkommende til banken for veksling eller betaling, når de måtte fremvises med dette formål, vil de opnå en fast værdi i alle republikkens egne. De kan derfor modtages som betaling af skatter, eller *emprunts* svarende til *numéraire*, da regeringen altid kan få *numéraire* for dem i banken.
- VIII. Det vil være nødvendigt at betalingerne af de ti procent foretages i *numéraires* det første år efter indførelsen af dette system. Men efter udløbet af det første år, kan ejendommens arvinger betale ti procent, enten i bankchecks udstedt fra fonden eller i *numéraires*. Hvis betalingen foretages i *numéraires*, vil den ligge som indskud i banken og kan veksles til et antal checks svarende til dette beløb og i tilfælde af checks udstedt på fonden, vil det skabe efterspørgsel på fonden svarende dertil. Systemet vil derfor selv skabe de midler, der skal til for at bringe det i funktion.

THOMAS PAINE